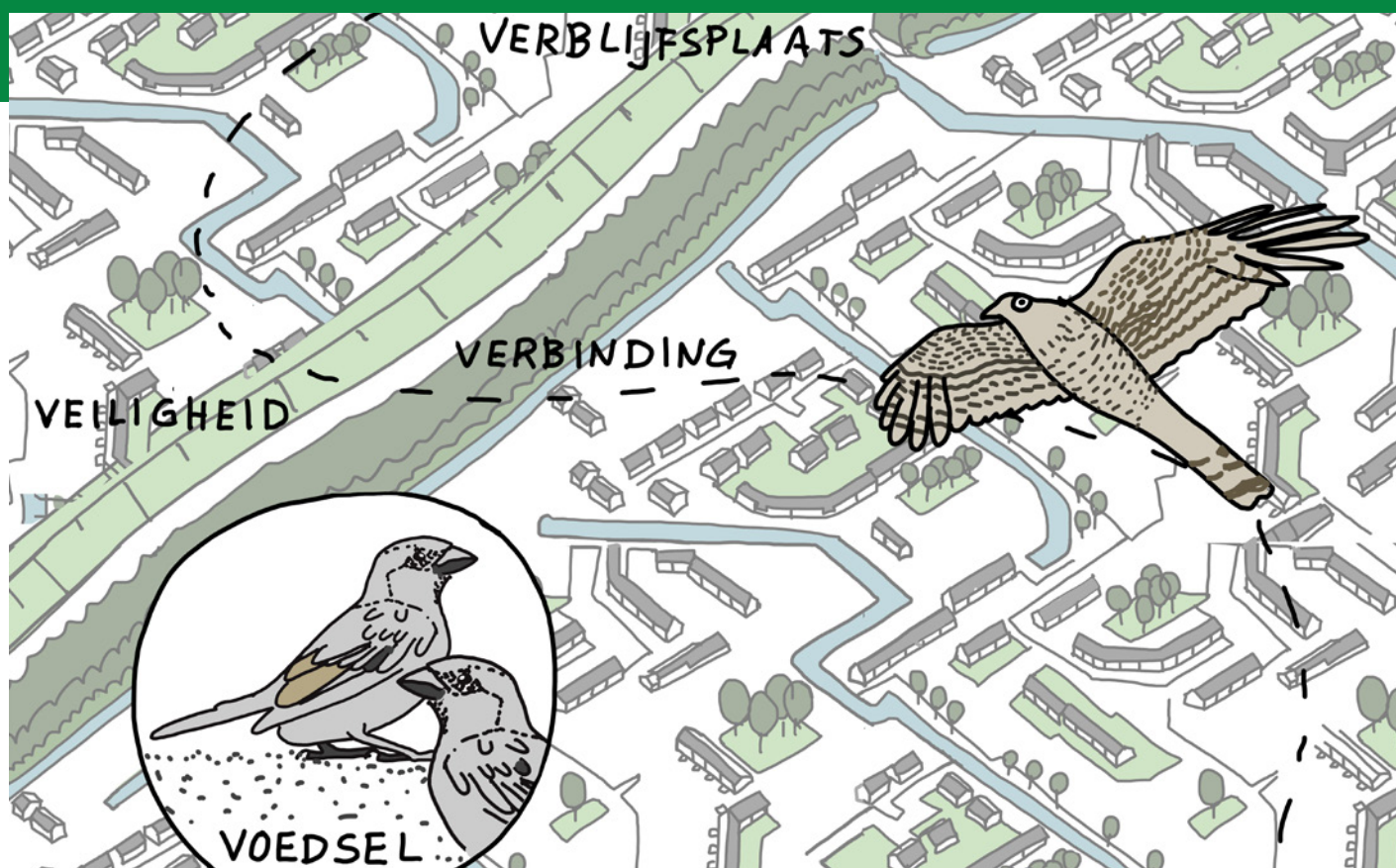

Sperwer (*Accipiter nisus*)

ecoprofiel gidssoort

De stad gezien door de ogen van een sperwer, inclusief de 4 V's.

De sperwer is een veelvoorkomende roofvogel die het hele jaar door in Nederland te vinden is. Van oudsher broedt de sperwer in dichtbegroeide jonge naaldbossen waar hij zich kan verstoppen voor haviken en gebruikt halfopen landschappen met verschillende leefgebieden om te jagen. Het zijn territoriale monogame vogels die ieder jaar een nieuw nest bouwen met hun levenslange partner, wat te merken is aan het grote aantal oude nesten in gebieden die langdurig bezet zijn. Het broedseizoen strekt zich uit van eind april tot juni, waarbij de jongen rond juni uitvliegen. Tegenwoordig worden sperwers steeds vaker aangetroffen in het stedelijk gebied. In de stad zijn ze voornamelijk te vinden in parken, bosplantsoenen en tuinen. Hier zijn het geduchte jagers, die zich met name richten op kleine zangvogels zoals mussen en mezen. Het is dan ook niet ongebruikelijk dat voedertafels die bezocht worden door deze kleine zangvogels ook regelmatig worden bezocht door de sperwer, die met zijn hoge snelheid zijn prooi weet te grijpen. De grote sperwer vrouwtjes bejagen ook wel grotere prooien zoals duiven, lijsters en spreeuwen. Het leefgebied van de sperwer is ook geschikt voor andere soorten die profiteren van een gevarieerd leefgebied met bos en halfopen landschappen zoals de ransuil en de ruige dwergvleermuis.

Verblijfplaats

Voedsel

Verbinding

Veiligheid

■ Verbinding

Dispersiemethode: via de lucht.

De sperwer is een zeer mobiele roofvogel die met gemak fysieke barrières zoals wegen kan oversteken. Een stapsteen verbinding is daarom voldoende. Maar een goed ontwikkeld netwerk van bos(plantsoenen) en hoge bomen met voldoende ondergroei is belangrijk voor de verspreiding van deze soort en ideaal.

■ Voedsel

De sperwer jaagt voornamelijk op kleine zangvogels, zowel in bosgebieden als in parken en tuinen.

Typische prooien zijn onder meer huismussen, koolmezen, pimpelmezen en vinken die vaak vanuit een hinderlaag worden aangevallen. Mezen vormen voor de sperwer een stapelprooi die een groot onderdeel vormen voor de jonge sperwers.

■ Verblijfplaats

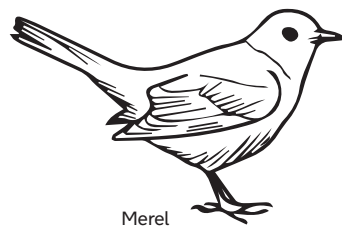
De sperwer is een standvogel en verblijft over het algemeen het gehele jaar in Nederland. De sperwer geeft de voorkeur aan dicht naaldhoutbos, maar nestelt ook in oudere bomen van andere soorten. Geschikte boomsoorten voor nestlocaties zijn onder andere grove den, linde, populier en zomereik. Daarnaast is voldoende struikgewas in de ondergroei essentieel. Soorten zoals hulst, meidoorn, sleedoorn, sporkehout en vlier bieden dekking en voedsel voor de sperwer.

■ Veiligheid

De havik vormt de grootste natuurlijke vijand van de sperwer. Om zich te beschermen tegen predatie door haviken verkiest de sperwer dichte bosvegetatie als verblijfplaats. Hier kan hij zich veilig terugtrekken wanneer dat nodig is.

■ Meeliftende soorten zijn o.a.

- Merel
- Goudhaantje
- Boomklever
- Ruige dwergvleermuis
- Ransuil
- Rosse vleermuis

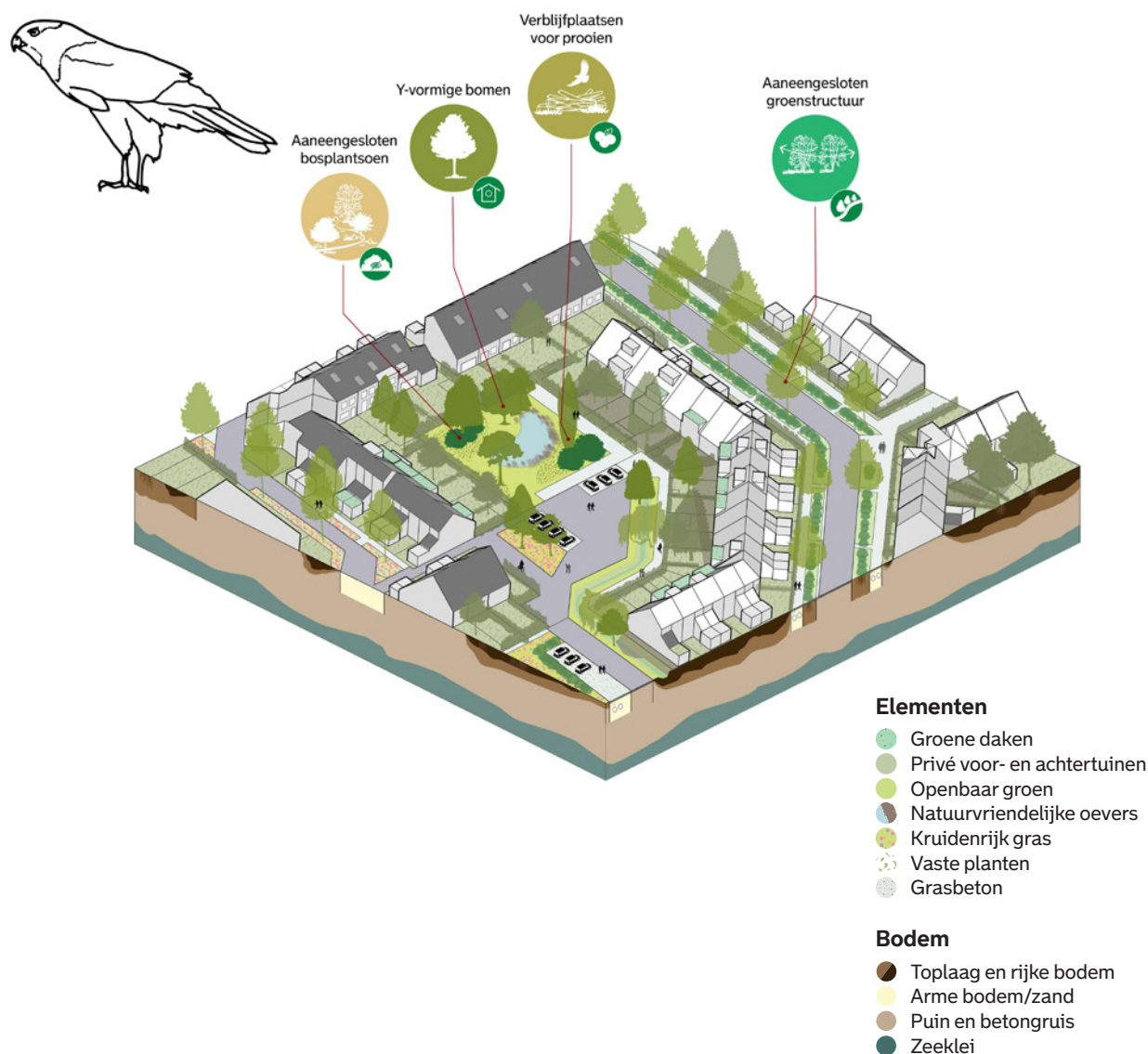
Merel

Rosse vleermuis

■ Visualisatie

Sperwer

■ Maatregelen

Om de sperwer een plek te bieden in de stad is een set aan concrete maatregelen opgenomen (zie maatregellentabel). Uitgangspunt is het realiseren van de Basiskwaliteit. Dit houdt in dat alle 4 de V's aanwezig zijn die de sperwer nodig heeft binnen zijn leefgebied. De maatregelen die horen bij de Basiskwaliteit zijn een minimale eis. De impact van de te nemen maatregelen hangt samen met de schaal waarop deze worden toegepast. Door bijvoorbeeld het oppervlak van een gekozen maatregel op te schalen, wordt de kans groter

dat een duurzame populatie ontstaat. Daarnaast wordt er een optie voor Aanvulling gegeven bij enkele maatregelen, die dienen als extra handvatten.

De volledige informatie van een maatregel vind je in de corresponderende factsheet. Daar wordt o.a. de technische en ruimtelijke inpassing behandeld. Lukt het niet om alle V's een plek te geven in je project? Zet dan in op bijvoorbeeld één of twee specifieke V's. Kijk naar de omgeving - is er al geschikt voedselgebied nabij? Kies dan voor de andere V's: Verbinding, Veiligheid of Verblijfplaatsen.

■ Maatregelentabel

V	Basiskwaliteit	Aanvulling
 	Zorg voor minimaal 5 bomen per hectare (10.000m²). Het gaat om volwassen bomen die een duidelijke Y-vormige vertakking in de kruin hebben. Hierin maken sperwers hun nest.	Deze bomen moeten beschutting hebben van andere bomen of bosplantsoen.
	Zorg voor minimaal 10 verblijfplaatsen voor zangvogels (nestkasten of holtes in bomen) of kleine zoogdieren (takkenrillen, takkenhopen, steenhopen etc.) per hectare (10.000m²). Zangvogels vormen het voedsel voor de sperwer.	Optimaal: Kies voor geïntegreerde verblijfplaatsen, zoals toegankelijke pannendaken, holtebomen of takkenrillen van snoeihout. Alternatief: plaats inbouw nestkasten in bebouwing.
	Zorg elke 500m voor een groene stapsteen van minimaal 250 m² groot. Langs dit soort structuren verplaatst een sperwer zich door de stad.	
	Zorg voor minimaal 1000m² bosplantsoen per hectare (10.000m²). Zoveel mogelijk aangesloten bosplantsoen realiseren, zonder versturende elementen, zoals paden e.d.. Een sperwer heeft rust nodig om een nest te bouwen op een plek.	